

Danmarks
Naturfredningsforening

Fægangen

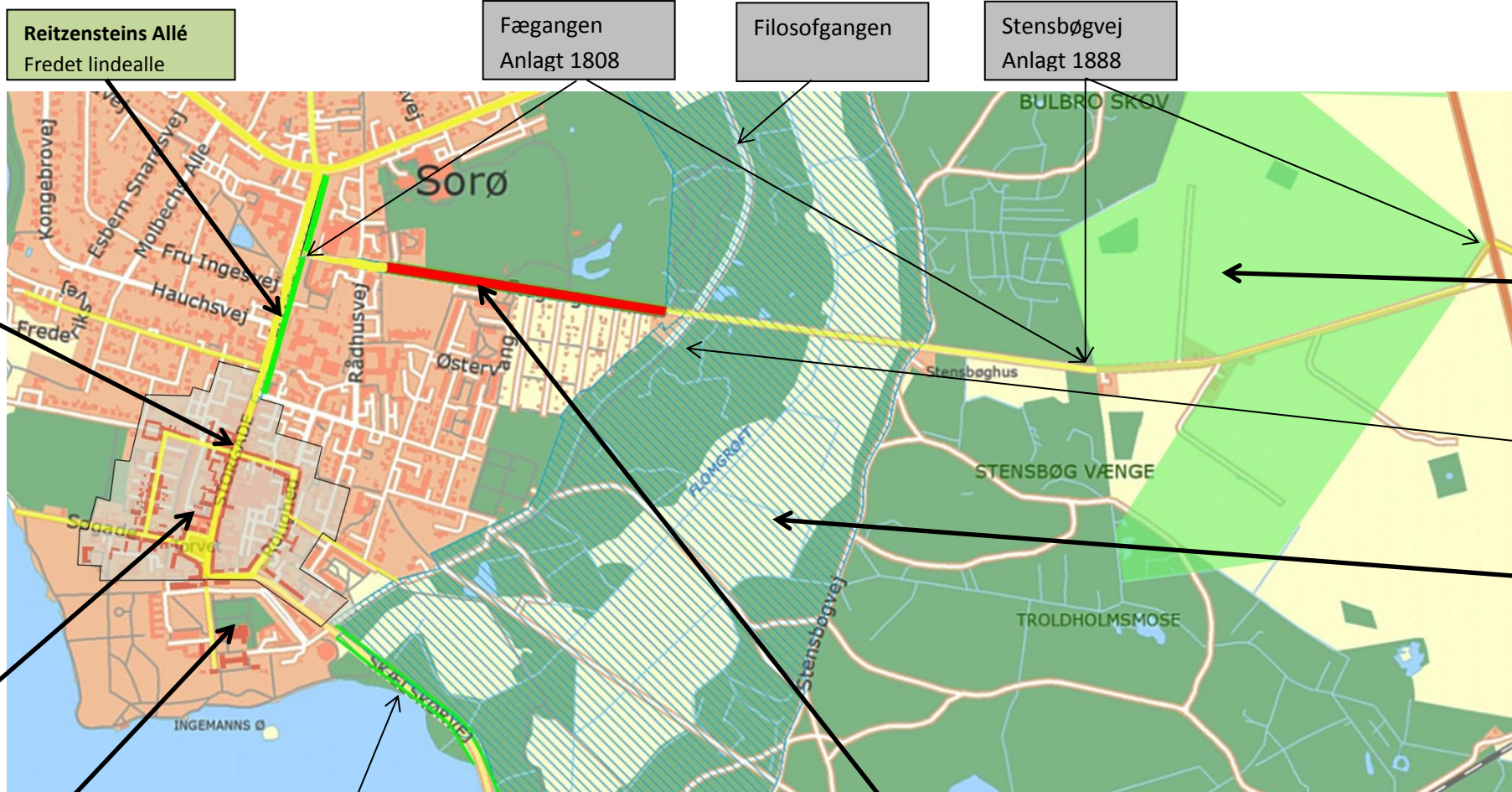
Sorø By har 3 gamle fredede alléer - Reitzensteins lindeallé, Banevejs lindeallé og Fægangen, der i modsætning til de to lindealléer, står med et mere vildt udseende bestående af forskellige træer - dog overvejende eg - og en "fodpose" af lavere buske og træer.

Sorø
Kommune

Realgade (Storgade) med Sorø Byport, som den så ud o. 1770. Senere erstattet af en mindre bygning.
(Sorø Akademi)

Reitzensteins Allé
Fredet lindeallé

Fægangen
Anlagt 1808

Filosofgangen

Stensbøgvej
Anlagt 1888

Stensbøg Mark
I 1808 blev der indgået aftale med Store Ladegård om græsning for købstadens kvæg.
I 1852 blev marken overdraget som "arvefæste", altså et lejemål, som ikke var personligt, men kunne arves af efterkommere.

Arboret
Samling af sjældne træer

Flommen
Fredet område (skraveret i blå)
Tidligere vådområde, nu en drænet eng i den nordlige ende (bagflommen). De sydlige dele henligger som overdrev, og er gennemskåret af Veddebanens dæmning og afskåret fra søen af Banevejsdæmningen.

Sorø Købstad ca. 1808
Sorø Købstad var i 1837 beboet af 727 personer, altså på størrelse med en stor landsby. Der var mange husdyr inde i byen, og de skulle på græs om sommeren. Indtil 1842 var der mulighed for at sende køerne på den anden side af Sorø Sø. Fra 1808 blev der åbnet for at græsningen kunne foregå på Stensbøg Marken, efter at Fægangen var anlagt.

I 1837 var der 103 køer, 20 stude og tyre, 104 grise, 20 får og lam og 44 heste staldet op inden for bygrænsen. Kvæget blev hver morgen hentet af byens hyrde ved byporten og afleveret samme sted om aftenen, hvor de selv fandt hjem til deres stalde.

Sorø Akademi
Grundlagt af Frederik d. 2. i 1584 som skole og opdragelsesanstalt for sine to sønner og nogle yngre adelsmænd, og fra 1586 "trivialskole" for 30 adlige og 30 uadelige disciple, i det tidligere kloster. I 1623 gjorde Christian d. 4. skolen til Ridderligt Akademi for unge adelige.

Klostret blev i midten af 1100-tallet anlagt som Benediktinerkloster af Asser Rig og hans brødre. De første abbeder bragte klostret i ruin fra begyndelsen, så Absalon hentede så Cisterciensermunke fra Esum Kloster i 1161 og gjorde det til et selvstændigt abbedi med tiendeindtægter fra flere omliggende sogne og andre klostre. Af klostret ses nu kun kirken og Fraterbrønden.

Akademiet har haft en omskiftelig tilværelse, men er i dag, ikke mindst som følge af at Ludvig Holberg lod alle sine sjællandske jordbesiddelser gå i arv til Sorø Akademi, så Sorø Akademis Fond nu er den største jordbesidder i Sorø Kommune. S.A.F. ejer næsten al skov og har store interesser i grusgravning sammen med skovdriften.

Banevejs Allé
Fredet allé på vejdamning til stationen

Fægangen før fredningen
Lokalhistorisk arkiv

Det fredede område
I 1974 blev det stykke af Fægangen, der ligger mellem Rosenhaven/Lægehuset og bygrænsen fredet. Fredningen skal sikre, at vejsiderne bevares med et udseende, som ligner et skovbryn, og ikke en traditionel allé. Derfor må træer og buske ikke beskæres eller udsættes for anden behandling, der kan skade helhedsindtrykket. Der skal være en "overetage" af eg, ær, ask, fuglekirsebær, bøg, (vortebirk, som ikke må genplantes) og lind, og en underetage, "fodpose", bestående af alm. hvidtjørn, gråpil, alm. hyld, abild, hunderose, hassel og alm. Røn.

Der må ikke bygges nærmere end 30m fra vejmidten, undtaget er dog de eksisterende huse i kolonihaverne.

Fredningssagen var allerede påbegyndt inden Sorø Kommune overtog de omliggende arealer mod nord og syd i 1965.

Trusler mod det fredede område
Den almindeligste skade, der har været konstateret siden fredningen blev vedtaget, er at store træer er døde som følge af "traktose", hvor jorden omkring træernes rødder bliver mast sammen, så de hverken får luft eller kan optage vand i tilstrækkelige mængder. Det går især ud over de gamle egetræer, men alle træer er truet. Disse skader er opstået, fordi, der siden 1974 dels er kommet flere og tungere biler, dels fordi der er en øget anvendelse af sportspladserne på Grønningen, som er de store sportspladser, der ligger på nordsiden af Fægangen. Samtidig er der stadig flere, der har kolonihaver i Fæganskolonien, der vælger at køre i bil til haven.